Oslo

Bymiljøetaten

Tiltaksplan for Østensjøområdet miljøpark 2023–2033

Versjon oppdatert 10.07.2023

Innhold

Innledning 1
1. Overordnede tiltak 2
2. Tiltak for naturmangfold og vannmiljø 4
3. Tiltak for kulturminner og kulturlandskap 11
4. Tiltak for friluftsliv, rekreasjon, idrett og læring 12

Forsiden er en illustrasjon av Østensjøområdet miljøpark utarbeidet av Multiconsult Norge AS.

Innledning

Forvaltningsplanen for Østensjøområdet miljøpark 2023 - 2033 består av to dokumenter:

- Forvaltningsplanen
- Tiltaksplanen (vedlegg 1)

Foreliggende dokument er tiltaksplanen. Denne oppsummerer og prioriterer tiltak som foreslås for å oppnå målene for de ulike bruksinteressene og verneinteressene slik de er beskrevet i forvaltningsplanen.

Foreslåtte tiltak er fordelt på følgende interesser og verneverdier:

1. Overordnede
2. Naturmangfold og vannmiljø
3. Kulturlandskap og kulturminner
4. Friluftsliv, rekreasjon, idrett og læring

Tiltakene er rangert etter betydningen de vurderes å ha for oppfyllelse av målene i forvaltningsplanen:

1. Hovedprioritering
2. Andreprioritering

Øvrige tiltak er ikke prioriterte.

Det er gitt et grovt kostnadsoverslag i norske kroner, der antatt kostnad er angitt innenfor ett av følgende intervaller iht. grenseverdier for offentlig anskaffelser som legges til grunn ved innkjøp i Oslo kommune:

>2 mill. kr.	Konkurransen kunngjøres i hele EØS-markedet (TED). Strengere regler.
1,3 - 2 mill. kr.	Konkurransen kunngjøres nasjonalt (Doffin). Generelt strengere regler.
100 000 - 1,3 mill. kr.	Invitere tre eller flere aktuelle leverandører direkte til konkurransen.

Før iverksetting av tiltak må det gjøres mer detaljerte kostnadsoverslag.

1. Overordnede tiltak

ID	Tiltak	Beskrivelse	Prioritet	Kostnad (NOK)
1.1	Helhetlig forvaltning	• Opprette eget samarbeidsforum for miljøparken for bedre samordning av forvaltningen. Eget budsjett og ansvar for daglig drift, oppsyn og utvikling av miljøparken. • Opprettelse av forvalterstilling med kontor ved våtmarkssenter ved Østensjøvannet.	1	> 2 mill.
1.2	Tilstandskontroll og overvåkning	• Løpende vurderinger av om skjøtsel og tiltak i miljøparken fungerer iht. intensjonene som beskrevet i forvaltningsplanen inkl. skjøtsels- planen. Foretas av områdets forvalter, som trekker inn spesialkompetanse etter behov. Se også tiltak 2.30.	1	
1.3	Nytt våtmarkssenter	• Nytt våtmarkssenter som nav og flaggskip for miljøparken. Lokalisering må ses i sammenheng med andre foreslåtte tiltak, herunder lekeplass, utvidelse av naturreservat og kantsoner langs vannet, samt rensepark i Bølerbekken og Smedbergbekken. • Lokaliseringen må utredes nærmere i dialog med lokale natur- og miljøorganisasjoner. Bygget må tilpasses terreng og landskap.	1	> 2 mill.
1.4	Ny reguleringsplan og hensynssone på nedbørfelt	• Ny reguleringsplan for å sikre utviklingsmuligheter for miljøparken i tråd med målene. • Utvide grensen for miljøparken for å innlemme nærliggende viktig blågrønn struktur. • Etablering av hensynssoner eller andre bestemmelser for nedbørsfeltet slik at øvrige blågrønne strukturer utenfor miljøparken sikres. Hensynssone naturmiljø bør vurderes, men det kan være like aktuelt å knytte generelle bestemmelser til reguleringen, for eksempel knyttet til overvannshåndtering.	1	> 2 mill.

ID	Tiltak	Beskrivelse	Prioritet	Kostnad (NOK)
1.5	Utvide naturreservatet	• Innlemme foreslåtte områder sør for Smedbergbekken og øst for Bogerudmyra. Sistnevnte bør omfatte nedgradering av turvei på østsiden. • Innlemming av kantsone på sørøstsiden som er frigjort etter turveiomlegging.	1	
1.6	Gjennomgang og opprydning i miljøparkens randsone	• Gjennomgang av arealer i randsonen med formål å kartlegge privatisering og ulovlig hogst. • Opprydning/ pålegg om opprydning.		

2. Tiltak for naturmangfold og vannmiljø

ID	Tiltak	Beskrivelse	Prioritet	Kostnad (NOK)
2.1	Gjenåpning Østensjøbekken	• Bekken er under utredning for gjenåpning.	1	
2.2	Gjenåpning Bølerbekken	• Bekken er på Vannområde Oslos liste over prioriterte vassdrag for gjenåpning, men det foreligger per 2019 ingen plan for dette. Deler av bekken ligger under kulvert etter oppgradering av Bøler T-bane.	2	
2.3	Gjenåpning Godliabekken	• Bekken er på Vannområde Oslos liste over prioriterte vassdrag for gjenåpning, men det foreligger per 2019 ingen plan for åpning. Gjenåpning må ses i sammenheng med restaurering og vedlikehold av Vadedammen, og forurensnings- belastningen bekken kan medføre for Østensjøvannet.	2	
2.4	Gjenåpning Rustadbekken	• Bekken er på Vannområde Oslos liste over prioriterte vassdrag for gjenåpning, men det foreligger per 2018 ingen plan for dette. Gjenåpning kan bli aktuelt i forbindelse med detaljregulering av Rustadfeltet.	1	
2.5	Rensing Ulsrudbekken	• Etablere bredere kantsone langs bekken for opptak av næringsstoffer fra landbruksområdet. Bekken er for øvrig ikke på Vannområde Oslos liste over prioriterte vassdrag for gjenåpning.	2	
2.6	Rensepark Ulsrudbekken	• Rensepark i Ulsrudbekken kan være aktuelt nedenfor turvei, men vil kreve dispensasjon fra verneforskrift.		> 2 mill.
2.7	Rensing Smedbergbekken	• Smedbergbekken er av Vann- og avløpsetaten vurdert som aktuell for renseløsning pga. den store forurensningsbelastningen. Foreliggende forslag må revideres med sikte på utforming som gir habitat for vannfugl, amfibier og insekter.	1	> 2 mill.

ID	Tiltak	Beskrivelse	Prioritet	Kostnad (NOK)
		• Det bør etableres bredere kantsone langs bekken for opptak av næringsstoffer fra landbruksjord.		
2.8	Rensing Bølerbekken	• Bølerbekken gir en forurensningsbelastning tilsvarende Smedbergbekken, og er av Vann- og avløpsetaten vurdert som aktuell for renseanlegg etter et ev. pilotanlegg i Smedbergbekken. Rensedammer er aktuelle på østsiden av Østensjøveien. Disse må utformes med henblikk på etablering av planter, insekter amfibier og våtmarksfugl.	1	> 2 mill.
2.9	Redusere overflateavrenning	• Generelle tiltak mot veiavrenning til vassdrag i Oslo jfr. tiltaksplan for Vannområde Oslo. • Avverge deponering av snø innenfor miljøparken gjennom informasjon til veieiere og utførende entreprenør for brøyting, samt generelle informasjonstiltak i miljøparken. Bymiljøetatens retningslinjer i dokumentet "Håndtering av snø fra veier, gater, fortau og plasser i Oslo" skal legges til grunn. Herunder henvises det særlig til følgende formuleringer: ○ Under deponering: «Slike lokale snøansamlinger opprettes ikke der det er registrerte nøkkelbiotoper eller andre viktige naturområder.» ○ Under utfresing: «Bymiljøetaten freser ikke snø direkte ut i vannforekomster eller sårbare naturområder.»	1	
2.10	Tilførsel av ferskvann ved kritisk lavt O_2	• Søke ny konsesjon for tapping fra Nøklevann ved lavt oksygeninnhold i vannet under perioder med stor biologisk nedbrytning av planter. Avklaring om søknad ligger inne som tiltak 78 i tiltaksplanen for vannområde Oslo. Konsesjonssøknad må beskrive forventede virkninger for miljø, naturressurser og samfunn i begge vassdrag.	1	< 100 000

ID	Tiltak	Beskrivelse	Prioritet	Kostnad (NOK)
2.11	Utbedre ledningsnett	• Videreføre arbeid med tetting/utbedring av lekkasjer på offentlig nett. Arbeid med utbedring av kommunalt anlegg utføres av Vann- og avløpsetaten (VAV). • Vurdere pålegg om utbedring av privat nett. • Det foreslås at det utarbeides en framdriftsplan for arbeidene.	1	> 2 mill.
2.12	Forebygge uhellsutslipp langs E6	• Det bør vurderes behov for sikringstiltak mot forurensning etter trafikkuhell langs E6 (f.eks. tankbilvelt).	1	
2.13	Hindre utslipp fra bensinstasjon i nedbørfeltet	• Det foreligger informasjon om oljesøl i myr i nedbørfeltet til Smedbergbekken ved E6. Forurensningsmyndigheten (Statsforvalteren) bør gjennomføre tilsyn av anlegget og gi nødvendige pålegg.	1	
2.14	Hindre tilførsel av gummigranulat fra kunstgressbaner	• I henhold til handlingsplan for å fase ut bruk av gummigranulat på kunstgressbaner i Oslo skal etablering av nye kunstgressbaner, eller opprusting av eksisterende kunstgressbaner i miljøparken, alltid gjennomføres uten bruk av miljøskadelige materialer som plastholdig løst innfyllsmateriale (gummigranulat). Følgende tiltak gjennomføres: o det skal arbeides med å redusere spredning av gummigranulat fra eksisterende kunstgressbaner gjennom bedre drift og forbedring av teknologiske løsninger. Herunder kommer bl.a. å sørge for rutiner for snørydding som sikrer at snø fra kunstgressbaner blir deponert innenfor baneområdet uten fare for avrenning med smeltevann ut av banen o etterprøve om etablert oppsamlingsløsning for gummigranulat (Abildsøfeltet) er effektiv, og eventuelt iverksette ytterligere tiltak ved behov.	1	

ID	Tiltak	Beskrivelse	Prioritet	Kostnad (NOK)
		○ det skal lages et miljøregnskap for kunstgressbaner for å få bedre kunnskap om hvor mye granulat som forsvinner fra banene. Målet er å fase ut bruk av gummigranulat så raskt som mulig. Idrettsanlegg i miljøparken skal prioriteres.		
2.15	Begrense forstyrrende ferdsel i kantsone	• Oppfordre til hensynsfull ferdsel på turveier i hekke- og trekktid for fugl gjennom skilting. • Skilte fartsregulering for syklister og vurdere sykkeldump og sperrestein.	1	100 000 - 1,3 mill.
2.16	Styre atkomst til Østensjøvannet	Følgende tiltak er aktuelle, gjerne kombinert med erosjonssikringstiltak: • Gangvei på påler og platting langs Bølerbekken • Plattinger og amfi ned mot vannet på utvalgte steder for atkomst til vannet, samt for å tilrettelegge for funksjonshemmede • Videreføring av taugjerdet på strekningen nord for Bekkasinmyra for å redusere ferdsel og slitasje i våtmarksområdet Adgang til vannkant og Østensjøvannet må ikke gis i de mest intakte våtmarkene, herunder sonen nordover fra Smedbergbekken. Se også tiltak 2.24.	1	
2.17	Båndtvang	• Helårs båndtvang innføres i hele miljøparken ved forskrift. Kombineres med informasjonstiltak. Det kan vurderes behov for etablering av inngjerdet hundepark uten båndtvang. Behov og lokalisering må i tilfelle utredes nærmere.	1	< 100 000
2.18	Restaurere Merkantilfeltet	• Tilbakeføring av deler av feltet mot Bogerudmyra til naturområde og omlegging av dagens turvei til vestsiden av feltet. Turvei må også utformes for oppkjøring av skispor om vinteren. Før tilbakeføring må det utarbeides plan for vegetasjonsutvikling.	2	

ID	Tiltak	Beskrivelse	Prioritet	Kostnad (NOK)
2.19	Nyetablere og restaurere habitater	Tiltak omfatter bl.a.: • Etablering (samt rehabilitering) av øyer og bredder for hekkende og rastende våtmarksfugl. • Etablering av hekkeflåter for hettemåke i avstand fra land for å forebygge predasjon fra landpattedyr. • Utvidelse av nyanlagt dam sør for utløpet av Bølerbekken • Deponier for dødt trevirke i skog for insekter, sopp, moser og lav • Insekthoteller av dødt trevirke, strå etc. • Kasser for fugl og flaggermus Sistnevnte to kan bl.a. etableres i nærheten av eller integrert i nytt våtmarkssenter.	1	100 000 - 1,3 mill.
2.20	Restaurere Vadedammen	• Omfatter oppgraving av sedimenter og jevnlig skjøtsel for å begrense ny, høyvokst vegetasjon.	2	100 000 - 1,3 mill.
2.21	Aktiv flomsone-regulering	• Regulering for periodevis høyere vannstand for å bedre forhold for vadefugl og våtmarksplanter. Konsekvenser for naturmangfold, miljø og rekreasjonsinteresser må utredes. • Ved behov for vannstandsheving over dagens høyeste regulerte vannstand (HRV), må det søkes konsesjon fra Norges vassdrags- og energidirektorat grunnet at dagens konsesjon ikke tillater dette.	1	
2.22	Fiske-forvaltning	• Bør styres overordnet av nytt samarbeidsforum. Det bør legges vekt på å spare på stor fisk som regulerer bestandsstørrelsene.	2	
2.23	Rehabilitere spuntvegg på Bogerudmyra UTGÅR! Tiltak utført i 2020	• Ny spuntvegg erstatter gammel vegg for opprettholdelse av vannspeilet. • Det bør vurderes om heving av terskelen er hensiktsmessig for å øke vannstanden noe i myra for å begrense kratt.	1	

ID	Tiltak	Beskrivelse	Prioritet	Kostnad (NOK)
2.24	Erosjonssikring	• Videreføre erosjonstiltak som har fungert, herunder fjerning/tynning av store trær. Bør vurderes i sammenheng med muligheten for å etablere atkomst til vannet f.eks. med plattinger Se også tiltak 2.16.	1	100 000 - 1,3 mill.
2.25	Kabling av høyspentledning gjennom miljøparken	• Eksisterende luftledning kables av hensyn til fugl, landskap og kulturminner.		> 2 mill.
2.26	Bekjempelse av fremmede arter	• Videreføre bekjempelse med fokus på kanadagås, kanadagullris, poppel (ved Abildsøfeltet), russekål, kjempespringfrø, kjempebjørnekjeks, fagerfredløs, edelgran og hagelupin. • Overvåking for å identifisere nye arter som kan utgjøre en trussel, og som bekjempes mest effektivt tidlig i etableringen. • Tiltak mot sibir- og alaskakornell samt vasspest må vurderes med jevne mellomrom basert på forskning og resultater fra bekjempelsesforsøk andre steder.		
2.27	Begrense fuglemating	• Redusere mating ved hjelp av informasjonstiltak.	1	< 100 000
2.28	Restriksjoner på hold av honningbier	• Opprettholde hensynssone for pollinatorer (forbud mot honningbier på kommunens arealer rundt miljøparken). • Oppfordre til å begrense honningbier (kuber) på private arealer innenfor samme sone (infotiltak)	1	
2.29	Kartlegging av naturtyper og arter	• Det bør utføres kartlegging av naturtyper i miljøparken basert på NiN-metodikken (Natur i Norge). • Nye kartlegginger bør gjennomføres med fokus på rødlistede arter og artsgrupper der kunnskapen er mangelfull. • Det bør utarbeides en rapport som sammenstiller informasjon om artsmangfoldet i miljøparken.		

ID	Tiltak	Beskrivelse	Prioritet	Kostnad (NOK)
2.30	Vurdering av behov og potensiale for skjøtsel	• Botaniker med kompetanse på skjøtsel av kulturlandskap befarer miljøparken sammen med insektsekspert for å vurdere hvilke arealer som er best egnet for skjøtsel/restaurering for å få fram et variert kulturlandskap. Hensikten vil være å oppdatere kunnskapsgrunnlaget og kanalisere ressurser til spesifikke områder. Se også tiltak 1.2.	1	< 100 000
2.31	Re-etablering av rødlistede planter som har gått ut eller sterkt tilbake	• For eksempel kjempestarr (sterkt truet), rankstarr (sårbar) og nikkebrønsle (sårbar). Undersøke mulighetene for samarbeid med Naturhistorisk museum.	2	100 000 - 1,3 mill.

3. Tiltak for kulturminner og kulturlandskap

ID	Tiltak	Beskrivelse	Prioritet	Kostnad (NOK)
3.1	Synliggjøre viktige kulturminner	• Skilt med veivisning til og informasjon om de viktigste kulturminnene (gårdsanleggene, gravrøyser, Oldtidsveien, Brenneriruinen).	1	100 000 - 1,3 mill.
3.2	Kulturlandskaps-skjøtsel	• Som beskrevet i skjøtselsplanen.	1	
3.3	Tilrettelegge for økt beite	• Søke tilskudd for dyr på beite for å opprettholde/øke beitebruken på kulturmark i miljøparken.	1	
3.4	Opprettholde aktivt landbruk	• Samarbeid mellom landbruksinteresser og myndigheter for å tilrettelegge for et økonomisk forsvarlig landbruk i miljøparken.	1	

4. Tiltak for friluftsliv, rekreasjon, idrett og læring

ID	Tiltak	Beskrivelse	Prioritet	Kostnad (NOK)
4.1	Offentliggjøre naturinformasjon	• Oppdatere Naturbase og Artskart med artsregistreringer fra rapporter og Bymiljøetatens egen database. • Offentliggjøre rapporter på kommunens nettsider.	2	100 000 - 1,3 mill.
4.2	Skilting og informasjon	• Oppdatere grafisk profil slik at den er enhetlig for alle skilt i miljøparken, samt se på felles utforming som også gir mulighet for å lage brosjyrer av infotavlene. • Skilt i miljøparken må vise: o kart over området o temainformasjon om kulturminner og naturmangfold o informasjon om skjøtselen av området o bruksmuligheter o bruksrestriksjoner og forbud o oppfordring til hensynsfull atferd	1	100 000 - 1,3 mill.
4.3	Atkomst/ parkering	• Det bør tilrettelegges og oppfordres til atkomst med kollektivtransport, eller på sykkel eller til fots. Herunder bør det ses på å bedre kollektivtilbudet på søndager. • På den eksisterende p-plassen bør det øremerkes plasser for funksjonshemmede.		100 000- 1,3 mill.
4.4	Trafikksikkerhet	• Inn- og utkjøring fra p-plassen ved Østensjøbrua flyttes lenger øst for å skille gående fra biler som kjører inn og ut av plassen ved dagens kryssing.	1	
4.5	Trafikksikkerhet på turvei	• Bygge god gangforbindelse fra p-plassen til krysningspunkt under Østensjøbrua. • Dersom gangfeltet opprettholdes bør det vurderes etablert lysregulering.	1	

ID	Tiltak	Beskrivelse	Prioritet	Kostnad (NOK)
4.6	Tilrettelegge for buss nær våtmarkssenter	• Etablere av- og påstigningssted, snumulighet og muligens også parkering for buss nær miljøparken. Dette for å tilrettelegge for transport av skoleklasser og andre brukere til nytt våtmarkssenter.	2	
4.7	Sykkelparkering	• Oppsetting av sykkelstativ med låsemulighet for sykkel ved baneanlegg, rasteplasser og andre viktige oppholdsarealer.		100 000 - 1,3 mill.
4.8	Trafikksikkerhet	• Forbud mot sykling i miljøparken utenfor hovedturveien rundt vannet. • Fartsbegrensning for syklister på hovedturveien.	1	
4.9	Hovedturvei	• Oppgraderingstiltak. Stikkrenner, kanter og dekker på hovedveger må ha tilstrekkelig standard til at turvei ikke forringes av høy bruksintensitet og vannstand. • Det vil være behov for jevnlige rehabiliteringstiltak.	1	1,3 - 2 mill.
4.10	Hovedturvei	• Omlegging hovedturvei på vest- og sørsiden av Bogerudmyra ved tilbakeføring av Merkantilfeltet til naturområde (se tiltak 2.18).	1	
4.11	Øvrige turveier	• Mindre, tredekte stier (klopper) kan bygges uten universell tilrettelegging.	1	100 000 - 1,3 mill.
4.12	Øvrige turveier	• Utbedring av tråkk mellom Bakkehavn og Merkantilfeltet, f.eks. i form av enkel steintrapp	2	100 000 - 1,3 mill.
4.13	Rasteområder	• Etableres langs hovedveisystemet og ved nytt våtmarksenter.		
4.14	Toalettanlegg	• Etablere nye toaletter ved viktige oppholdssteder.	2	1,3 - 2 mill.

ID	Tiltak	Beskrivelse	Prioritet	Kostnad (NOK)
4.15	Flytte lekeplass	• Lekeplass flyttes til område ved nytt våtmarkssenter. Det forutsettes at denne bygges med naturmaterialer og uten gummidekker, med neddempet fargebruk og tilpasses slik at den ikke skader naturkvaliteter. • Lekeplass kan også vurderes ved svabergene vest for Bogerudmyra. Dette må ses i sammenheng med lokalisering av våtmarkssenter.	2	
4.16	Utbedre fugleskjul	• Utbedre atkomstrampen til eksisterende fugleskjul slik at det blir tilgjengelig med rullestol. • Justering av høyde på utkikksåpninger for bedre tilrettelegging for fuglekikking og fotografering.	1	< 100 000
4.17	Nytt fugleskjul	• Nytt fugleskjul kan vurderes nord for Bekkasinmyra. • Fugletårn kan vurderes bygd som del av nytt våtmarkssenter.		100 000-1,3 mill.
4.18	Tilrettelegge atkomst til Østensjøvannet	• Etablere faste steder for atkomst til vannet uten at vegetasjonen skades. Utformes slik at de også kan benyttes av for eksempel skøyteløpere og funksjonshemmede.	1	
4.19	Treningsfelt	• Felt for trening med treningsapparat kan vurderes etablert. Lokalisering må vurderes nærmere. • Det reelle behovet må avklares, særlig sett i lys av at eksisterende treningspark rett utenfor miljøparken på Abildsø er lite brukt. Hensyn til naturverdier og andre aktører må tas med i vurderingen.	2	100 000-1,3 mill.
4.20	Hundepark	• Inngjerdet hundeluftegård kan vurderes etablert ved innføring av båndtvang. Tiltaket og lokalisering må i så fall utredes nærmere. Lokalisering bør fortrinnsvis være utenfor miljøparken.		100 000 - 1,3 mill.

ID	Tiltak	Beskrivelse	Prioritet	Kostnad (NOK)
4.21	Bålplass	• Alternativ bålplass for å erstatte ulovlig bålplass på gravhaug på Tallbergåsen.	2	100 000 - 1,3 mill.
4.22	Utfase miljøskadelige materialer	• I henhold til handlingsplan for å fase ut bruk av gummigranulat på kunstgressbaner i Oslo skal alle kunstgressbaner etableres med ikke plastholdig innfyllsmateriale. • Det skal samtidig arbeides med å redusere spredning av gummigranulat fra eksisterende kunstgressbaner gjennom bedre drift, forbedring av teknologiske løsninger og gjennom å fortsette å teste alternative miljøvennlige innfyllsmaterialer. • Det skal lages et miljøregnskap for kunstgressbaner for å få bedre kunnskap om hvor mye granulat som forsvinner fra banene. Målet er å fase ut bruk av gummigranulat så raskt som mulig. Idrettsanleggene i miljøparken skal prioriteres.	1	
4.23	Lysanlegg på vestside av Rustad kunstgressbane	• Østsiden er i dag lyssatt. Konsekvenser for nærmiljø og naturmangfold må vurderes videre.	2	

BYMILJØETATEN
Postboks 638 Løren, 0507 OSLO
TELEFON: 21 80 21 80
E-POST: postmottak@bym.oslo.kommune.no
INTERNETT: www.oslo.kommune.no